

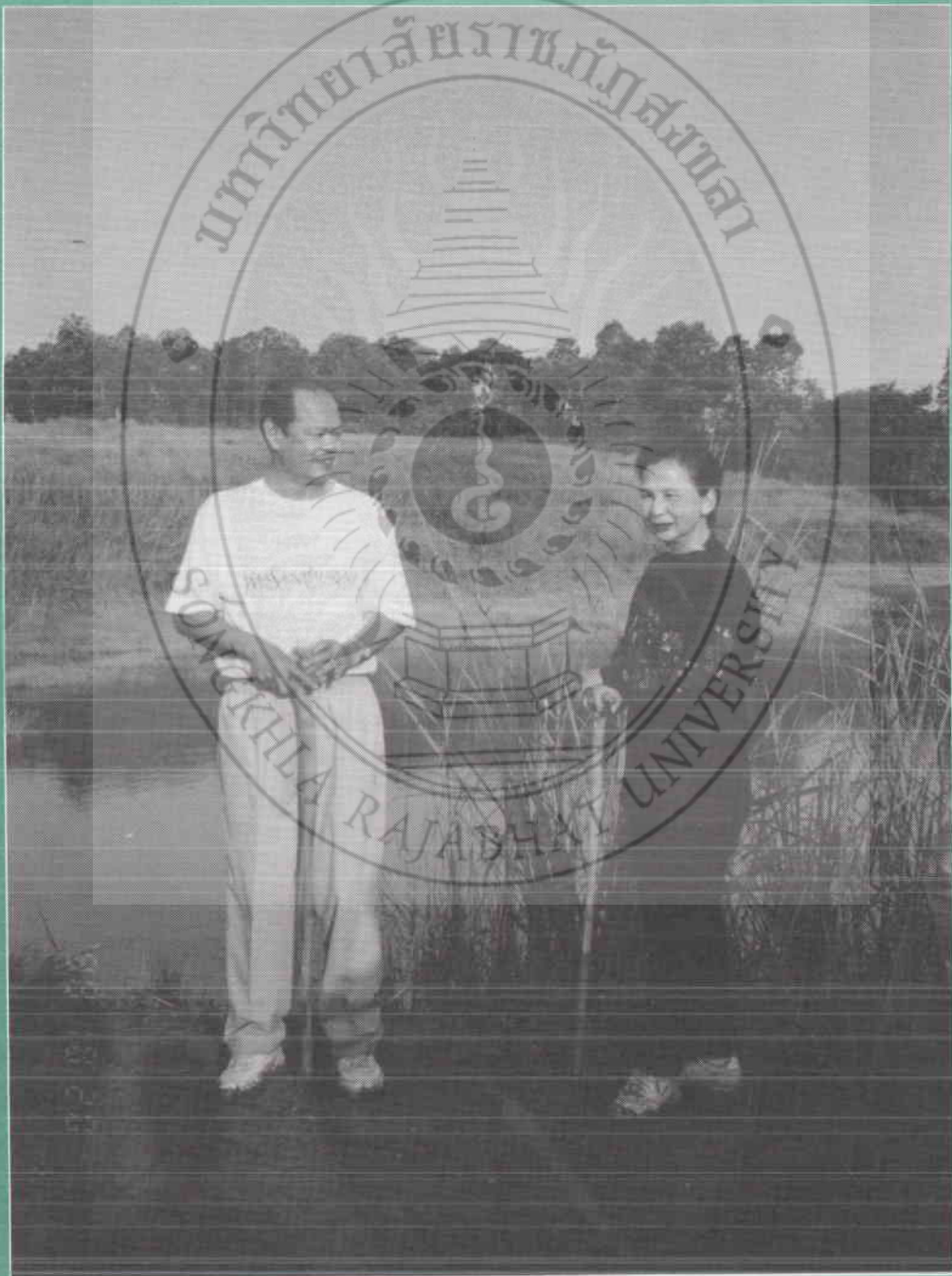
ชีวิตที่งดงาม

สัมภาษณ์ ดร.อรัญ ธรรมโน

นายกสภาประจำสถาบันราชภัฏสงขลา

16 ธันวาคม 2541 เวลา 14.00 น.

โดย ผศ. เกกิง พันธุ์เทกิงอมร

ถาม : กราบขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านนายกสภาประจำสถาบันตามประเด็นที่ได้กราบเรียนไว้

จากประวัติของท่าน ชาวสถาบันราชภัฏสงขลา ได้มีโอกาสศึกษารับฟัง จากการทำท่านได้มาแสดงปาฐกถาในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในหัวข้อ คุณภาพชีวิต ชีวิตกับการศึกษาของข้าพเจ้า ชีวิตการกับการทำงาน ทำให้เห็นว่า ชีวิตของท่านได้พัฒนาจากจุดเริ่มต้นมาโดยตลอด จนประสบความสำเร็จในชีวิตราชการ ชีวิตการทำงานอยากกราบเรียนถามท่านว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบันกว่าจะประสบความสำเร็จอย่างที่ท่านเป็นได้ ตัวท่านเองได้มีการตั้งความคาดหวังและวางแผนในชีวิตในแต่ละระยะของชีวิตอย่างไร

ดร.อรัญ : อาจารย์ครับ ก่อนจะตอบว่าผมมีความคาดหวังไว้อย่างไรบ้าง ผมขอพูดอะไรก่อนสักนิดก่อน เพราะมีคำอยู่คำที่อาจารย์ได้ตั้งไว้ เป็นคำที่เพราะเหลือเกิน จากคำที่อาจารย์ให้ไว้ว่า หัวข้อที่ 1 ชีวิตที่งดงาม คำว่า “ชีวิตที่งดงาม” ผมเห็นว่า เป็นคำที่ไพเราะ และผมอยากมีชีวิตที่งดงาม ภาษาไทยของผมไม่ค่อยดีนัก ว่างดงามนี้มีความหมายเพียงใด พออาจารย์ขอสัมภาษณ์ผมถึงชีวิตที่งดงาม ก็ทำให้ผมรู้สึกเหนียม ตะขิดตะขวงเหมือนกัน ที่จะให้สัมภาษณ์เรื่องนี้ เพราะมีความรู้สึกที่ชีวิตที่ผ่านมาของผม แม้จะประสบความสำเร็จในบางด้านพอสมควร แต่บางระยะผมก็ไม่ได้ใช้ชีวิตที่งดงามนัก ก็มีและอาจบ่อยครั้ง บางครั้งอาจใช้ชีวิตที่เกินงามไปก็ได้ แต่เป็นความตั้งใจในชีวิตมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า ถ้าสามารถใช้ชีวิตให้ดีได้ ถ้าความหมายของอาจารย์ถึง “ชีวิตที่งดงาม” ก็จะได้ใจ และคิดว่าชีวิตที่งดงามของอาจารย์ ความหมายน่าได้หลายอย่าง

หมายความว่า ต้องเป็นชีวิตที่มีประโยชน์ ต้องเป็นชีวิตที่มีความสง่างาม ต้องเป็นชีวิตที่มีความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ผมเองจึงอยากขออาจารย์ ว่าถ้าเป็นไปได้ อาจารย์เป็นผู้สั่งสอนเด็ก สั่งสอนบุคคลที่จะออกไปเป็นครูของชาติ ถ้าได้ทำให้เขาเหล่านั้นได้ใช้ชีวิตที่งดงาม ผมว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมาก และความงดงามคืออะไรมากกว่านี้อีก ก็ต้องเป็นเรื่องของแต่ละคนต้องไปคิดและกำหนดเอง แต่ผมคิดว่าถ้าอาจารย์ได้เริ่มจากเด็กให้เด็กพยายามมีชีวิตที่งดงามแล้ว เชื่อว่าสุดท้ายจะต้องดี

“ชีวิตที่งดงามหมายถึง
 ความว่าต้องเป็น
 ชีวิตที่มีประโยชน์
 ต้องเป็นชีวิตที่มี
 ความสง่างาม ต้อง
 เป็นชีวิตที่มีความ
 มีศักดิ์ศรีของความ
 เป็นมนุษย์.”

ถ้าเราเริ่มต้นตั้งใจจริงๆ มันก็จะ
 ไม่มีโอกาสเลวไปได้

จากที่ถามผมว่า ในชีวิตที่
 ผมเริ่มต้นมา ผมได้คาดหวังหรือ
 ผันไว้มีอะไรบ้างตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน
 และอนาคต ผมอยากเรียนอาจารย์
 เหมือนกับที่ได้กราบเรียนไว้ใน
 หลายๆ แห่งว่า ในอดีตขณะที่เป็น
 เด็ก ผมเป็นคนมีความฝันค่อนข้าง
 มาก ผมคิดว่าการที่ผมมีความฝัน
 ค่อนข้างมาก อาจเป็นเพราะความ
 เป็นคนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีด้วย
 กว่าคนอื่น เลยจำเป็นต้องฝันเพื่อ
 ความอู่อรอด คนที่มีฐานะด้วยทาง
 เศรษฐกิจถ้าไม่ฝันหรือฝันไม่
 เป็น จะยิ่งทำให้ชีวิตยิ่งหดหู่ การเรียน
 การดำเนินชีวิต ก็คงจะไปไม่รอด
 แน่ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมี
 ความฝัน ผมเลยคิดมาแต่ไหน แต่
 ไรว่า คนเราถ้าจน ถ้าด้วยโอกาส
 ต้องหัดฝัน และที่น่าเป็นห่วงคน
 เราที่จะฝันเป็น ฝันได้ มันจะต้อง

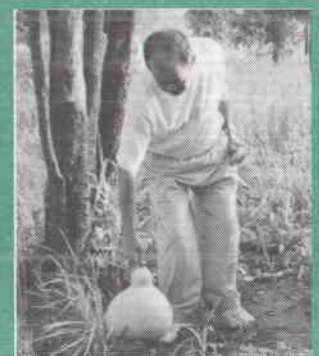
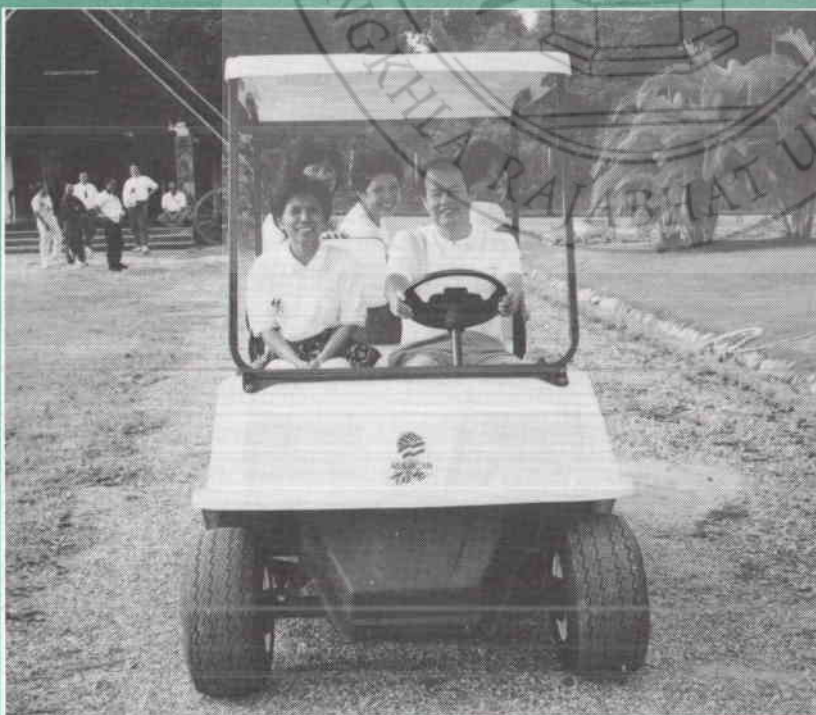
เป็นคนมีการศึกษาด้วย คนเรา
 ต้องอ่าน ต้องมีการศึกษา จึงจะมี
 ความฝันได้ ดังนั้นจึงอยากให้คน
 จน คนด้อยโอกาสต้องพยายาม
 เรียนหนังสือ จะได้ฝันเป็น ความ
 คาดหวังหรือความฝันของผมตอน
 เด็กๆ ผมไม่มีการคิดเรื่องอื่นเลย
 คิดเรื่องเรียนอย่างเดียว เป็นสิ่งที่
 คิดเป็นอยู่เรื่องเดียว กิจกรรมอื่นก็
 ไม่มีความหวังจะทำ คิดแต่เรียน
 ว่าทำอย่างไรจะเรียนให้สูงที่สุด
 เท่าที่จะทำได้ นี่จุดมุ่งหมายตอน
 ผมยังเด็กๆ อยู่ ตอนเด็กผมมี
 ความเชื่อซึ่งเกิดจากการอ่าน
 หนังสือว่า การเรียนเป็นทุกสิ่งทุก
 อย่างในชีวิต ถ้าเรียนได้ก็เหมือนมี
 ไบเบิ้ลทางไปสู่ความสำเร็จ ไปสู่
 ความสุข

พอเรียนได้เลยวัยเด็ก
 เริ่มคิดต่อไปและคาดหวังในระยะ
 ต่อมาหวังว่าเราเรียนหนังสือได้แล้ว
 น่าจะได้มีโอกาสทำประโยชน์แก่

ส่วนรวมค่อนข้างมาก และขณะเดียวกันก็อยากจะได้คาดหวังว่า ตัวเองน่าจะประสบความสำเร็จค่อนข้างสูงในชีวิตราชการ อาจารย์คนนี้ออก สมัยที่ผมจบปริญญาเอกเมื่อประมาณปี 2504 ในขณะนั้นประเทศไทยเรามีคนจบปริญญาเอกมีไม่มาก โดยเฉพาะทางเศรษฐศาสตร์มีน้อยมาก ดังนั้นเด็กหนุ่มๆ คนหนึ่งที่จบปริญญาเอกกลับมา ก็ต้องมีความคาดหวังว่า เอ๊ะ! เราน่าจะเป็นใหญ่ ซึ่งไม่รู้เป็นใหญ่ไปทำไม สมัยก่อนคำว่า “อริบดี” ใหญ่มาก ในปี 2504 นั้นอริบดีเกือบไม่ใช่คนธรรมดา สมัยนั้นยังไม่คิดจะเป็นปลัดกระทรวง ไม่เคยคาดหวัง เริ่มคิดอยากจะเป็นปลัดกระทรวงได้ก็ตอนที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นชั้นพิเศษประมาณปี พ.ศ.2510 ซึ่งอายุค่อนข้างน้อย 33 ปีเท่านั้น ก็เลยคิด เอ๊ะ เราได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ให้เป็นชั้นพิเศษ เมื่ออายุ 33 ปี มันน่าจะก้าวหน้าเป็นปลัดกระทรวงได้ เริ่มคิด แต่จริงๆ มันไม่เป็น ชีวิตหลังจากนั้นเป็นเวลานานมาก ที่ไม่ได้ไปได้ไกลนัก แม้ออนสุดทำอย่างที่อาจารย์ทราบ เราคิดว่าเราควรจะได้ไป แต่มันก็ใช้เวลานานเหลือเกิน ความคาดหวัง นอกจากว่าตอนแรก คาดหวังเรื่องการเรียน ต่อมาคาดหวังไว้ในเรื่องการทำงาน ต่อจากนั้นก็เริ่มคาดหวังเรื่องครอบครัวคิดว่า คนเราจะให้มีความสุข ความสำเร็จด้วย น่าจะมีความสำเร็จในด้านครอบครัวด้วย ตอนเด็กๆ ผมอาจเป็นเด็กที่ครอบครัวไม่อบอุ่นนัก ครอบครัวเราจน พ่อก็เสียไปตั้งแต่เด็กๆ แม่ก็ต้องพาน้องๆ อพยพเร่ร่อนไป ดังนั้นจึงหวังมากๆ ที่จะมีครอบครัวที่อบอุ่น เราต้องสร้างในสิ่งที่เราไม่มีให้ได้ นึกหวังว่าเราต้องมีภรรยาที่ดี ต้อง

มีลูกที่ดี ไม่คิดอยากมีลูกเก่ง แต่อยากมีลูกดี นี่เป็นความหวังในอดีต คิดเพียงแค่นี้ ไม่ได้คิดอยากเป็นใหญ่เป็นโต มีอำนาจวาสนา หรือมีอิทธิพล ไม่เคยคิด เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า ผมรู้สึกที่ผมถึงจุดที่ได้ทุกอย่างแล้ว เร็วพอสมควร พอตอนที่ผมได้เป็นปลัดกระทรวงการคลัง ผมกำลังเข้าไปนั่งอยู่ในห้องชานาอยู่คนเดียวและได้รับทราบข่าว ปลัดกระทรวงการคลังได้เสียชีวิตบนเครื่องบิน ผมเองยังไม่ได้รับแต่งตั้งเพราะเพิ่งทราบข่าวท่านเสีย เข้านั้นพอได้ข่าวผมจะเข้าห้องชานาน่าเพื่อออกกำลังก่อนเข้าประชุม ซึ่งมักจะออกกำลังกายนิดหน่อยก่อน ตอนที่ไปนั่งก็เชื่อว่าอย่างไรเสีย เขาคงต้องตั้งเราเป็นปลัดกระทรวง ก็นึกว่าเอ๊ะ เราก็ได้มาถึงจุดนี้แล้วก็พอใจ จะนานหรือไม่นานก็ได้เป็นแล้ว ก็มีความสุขเหมือนเด็กๆ เพราะเป็นสิ่งที่เราหวังไว้ พอได้แล้ว หลังจากนั้นผมไม่อยากจะได้อะไรอีก ไม่เคยคิดอยากเป็นรัฐมนตรี มีคนมาพูด มาทาบถามหลายครั้ง แต่ไม่มีความทะเยอทะยาน ความทะเยอทะยานได้หายไปจากตัวผม เมื่อไรก็ไม่ทราบ ผมรู้สึกว่าผมพอ ความพอ

“ผมไม่อยากจะอะไรอีก ไม่เคยคิดอยากเป็นรัฐมนตรี มีคนมาพูด มาทาบถามหลายครั้ง แต่ไม่มีความทะเยอทะยาน ความทะเยอทะยานได้หายไปจากตัวผม เมื่อไรก็ไม่ทราบ ผมรู้สึกว่ามันพอ ความพอ ผมอาจจะเร็ว ผมจึงไม่ต้องการได้ในสิ่งอื่นอีกเลย”

ผมอาจจะมาเร็ว ผมจึงไม่ต้องการได้ในสิ่งอื่นอีกเลย

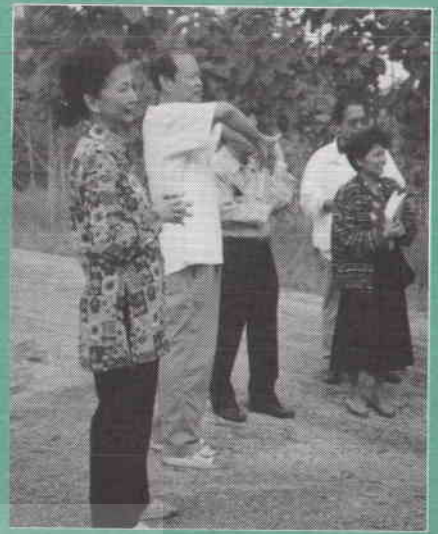
ในขณะนี้ ในปัจจุบัน จากการที่ผมได้วางเป้าหมายของตัวเองตามขีดจำกัดจำนวนหนึ่ง ผมคิดว่าผมได้เข้าถึงเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นความทะเยอทะยานของผม มันจึงได้หายไปหมด มันไม่มีเหลืออยู่ ขณะนี้จึงไม่อยากจะทำอะไรเลย มีสิ่งที่อยากอยู่นิดหน่อยก็คือ อยากทำตัวให้เป็น

ประโยชน์พอสมควร ไม่อยากเป็นคนแก่ที่ไร้ประโยชน์ อยากเป็นคนแก่ที่ยังมีประโยชน์ ช่วยเหลือสังคมได้บ้างเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจใหญ่โตอะไรต่างๆ เข้าไปมีอำนาจแก่งแย่งกับใครต่างๆ ไม่คิดเลย ไม่ทะเยอทะยานในสิ่งนั้น

ตอนนี้ความอยากที่มากที่สุดคือ อยากเป็นนักคิด คิดอะไรออกมาสักอย่างก่อนจะชีวิตเรา

หมดความคิด เหมือนสูตรสำเร็จในการครองชีวิตสักอย่างหนึ่ง อยากให้เป็นสูตรง่ายๆ แต่ไม่เชื่อว่าจะคิดได้ แต่เป็นความทะเยอทะยาน อยากคิดในขณะนี้

ในตอนนั้นผมเหมือนนักวิ่งที่คิดว่าได้วิ่งเข้าเส้นชัยเรียบร้อยแล้ว ไม่อยากวิ่งต่อ ตอนนี้อยากเป็นแต่คนถือธงชัยไปรอบๆ สนามอย่างเดียวกับพอ แค่นี้เองที่ยังต้องการอยู่

ถาม : ชีวิตของท่านที่ผ่านมา ถือว่าได้ประสบความสำเร็จมาอย่างดี ชีวิตได้ตามเป้าหมายและน่าสนใจอย่างมาก และน่าจะถือได้ว่าเป็นชีวิตที่มีความสุข ในทัศนะของท่านคิดว่าความสุขในชีวิตมันเป็นอย่างไร คืออะไร อะไรที่น่าจะเป็นความสุขที่แท้จริง และทำอย่างไรที่ทำให้ชีวิตเป็นสุข

ดร.อริญ : ผมขออนุญาตทำความเข้าใจ คำว่า ชีวิตมีความสำเร็จ ความสำเร็จนี้เป็นความสำเร็จในแง่ตัวของผมเท่านั้น แต่คนทั่วไป ถ้าทำได้อย่างผม จะเรียกว่าเป็นความสำเร็จหรือไม่ น่าจะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

การที่ผมคิดว่าผมประสบความสำเร็จ เพราะผมได้ตั้งเป้าหมายไว้เพียงแค่นั้นเอง เมื่อได้ทำแล้ว ผมคิดว่าผมพบกับความสำเร็จก็พอใจ ส่วนการถามเกี่ยวกับความสุขที่แท้จริง ผมว่ามันเป็นอภิปรายกันนะ ผมไม่แน่ใจว่าใครจะหาเจอ แต่สำหรับผม เวลาพูดถึงความสุข ผมคิดว่าชีวิตจะมีความสุขได้สิ่งแรกที่มีความจำเป็นคือ ต้องมีความสำเร็จก่อน มนุษย์จะมีความสุขหรือมีความสุขไม่ได้ ถ้าไม่พบกับความสำเร็จ แต่ความสำเร็จของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่วางไว้ของแต่ละคน ถ้าเราวางเป้าหมายไว้และทำได้ตามเป้าหมายนั้น โดยไม่เสียศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ไม่ได้ไปวิ่งวอนขอร้องจากใครมา ผมถือว่านั่นคือการประสบความสำเร็จ หรือมีความสุข ผมคิดว่าอีกสิ่งหนึ่งคือ ต้องมีความสำเร็จอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีด้วย ประสบความสำเร็จโดยที่ตัวเราเอง ยังมี

“คนมีความสุขได้ ต้องมีความพอ ต้องไม่ลืมหิว ต้องไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น”

ความเคารพในตัวเองได้ ผมคิดว่าความเคารพในตัวเองเป็นความสำคัญ ซึ่งมนุษย์มีความเคารพตัวเองได้ในทุกคน

แต่ในการที่จะประสบความสำเร็จอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีและมีความสุขได้ เราต้องมีสิ่งที่อยู่ในใจ ในความคิดผมน่าจะ 2 อย่างคือ

หนึ่ง ความรู้จักพอ ซึ่งสำคัญมากเลยว่าเราทุกคนต้องรู้จักมีความพอใจในระดับหนึ่ง ที่ไม่เกินความสามารถของตนเองมากนัก เพราะถ้าหากเราไม่มีความพอหรือมีความพอในระดับที่สูงเหลือเกิน แทนจะเป็นสุขกลับเป็นทุกข์ด้วยซ้ำไป เราไม่มีทางวิ่งตามความพอวิ่งตามเท่าไรก็ไม่ทัน

ประการที่สอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นมากๆ ในการจะมีความสุข คือ อย่าได้มีความอิจฉาริษยาคนอื่น เพราะถ้าเรามีความอิจฉาริษยาคนอื่นไม่ว่าเรื่องทรัพย์สินสมบัติ ไม่ว่าเรื่องการเรียน เรื่องความสวยงาม ทันทีที่เราเริ่มอิจฉาริษยาคนอื่น ความสุขก็เริ่ม

จะไม่มี ในใจผมเมื่อผมมีความสำเร็จแล้ว ผมก็มีความสุขและอยากหาความสุขที่ง่ายๆ ความสุขง่ายๆ ผมว่ามันเกิดขึ้นกับใครก็ได้ ไม่ว่าจะยากจนขนาดไหน ก็สามารถหาความสุขง่ายๆได้ เพียงแต่อย่าพยายามสร้างรสนิยมที่สูงเกินไป เกินความสามารถของตัวเอง ผมเองขณะนี้ก็มองหาความสุขของผม เมื่อผมคิดว่าผมประสบความสำเร็จแล้ว ผมก็พอใจและไม่เครียด ไม่มีความเครียดอยู่ในใจ พยายามหาความสุขจากธรรมชาติ จากสิ่งแวดล้อม มีความสุขกับการที่ได้ให้หรือได้ช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง เป็นความสุข และอีกอย่างที่ผมลืมพูดไปคือ เราต้องไม่ลืมหิว ต้องรู้ตลอดเวลาว่าเรามาจากไหน ถ้าเราเริ่มลืมหิว ผมเชื่อว่ามันเป็นความสุขที่ไม่ยั่งยืน ชักระยะหนึ่งเราก็อาจลืมหิว “คนมีความสุขได้ ต้องมีความพอ ต้องไม่ลืมหิว ต้องไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น” นี่เป็นความคิดเห็นของผม ไม่ทราบว่าจะตอบของอาจารย์ได้ครบถ้วนหรือยัง

ถาม : ครีบ คิดว่าคำตอบของท่านมีความชัดเจนมาก และใคร่ทราบว่าในขณะที่เดียวกันที่คนเราแม้จะประสบความสุข แต่สุขย่อมคู่กับทุกข์ มนุษย์มักมีปัญหาเกิดขึ้นในชีวิต ไม่ทราบว่าอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันท่าน

มีวิธีการจัดการกับปัญหาในชีวิตของท่านอย่างไร ทั้งในด้านชีวิตการทำงานหรือชีวิตส่วนตัว ท่านมีวิธีการจัดการและแก้ไขอย่างไร โดยไม่ให้เกิดความเครียดหรือลดความทุกข์ลงไปได้

ดร.อรรถ : ผมคิดว่าความสุขกับความทุกข์เป็นของคู่กัน ไม่มีใครมีความสุข โดยไม่มีความทุกข์ อย่างอาจารย์ว่า เว้นแต่จะพยายามทำให้ความทุกข์มีความหมายน้อยลง และเป็นสิ่งที่ผมพยายามทำ ผมคิดว่าวิธีการจัดการให้ความทุกข์น้อยลงหรือจัดการกับปัญหาชีวิต เราต้องมี 2 สิ่งในชีวิตอย่างแน่นอน คือต้องมีสติ และ ต้องมีความเข้มแข็ง ที่ผมบอก เราต้องมีสติ หมายถึง เราไม่เป็น คนตัดสินใจอะไรผลุนผลันทันที จะต้องใจเย็น อดทน ยิ่งใจไว่ก่อน ผมเชื่อว่าถ้ามีสติเราจะแก้ปัญหาได้ และในการแก้ปัญหาชีวิต สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเราต้องรู้สาเหตุของปัญหาเสียก่อน เท่าที่ผ่านมาในชีวิตตอนเด็กๆ ผมมีปัญหามากมาย แต่ก็ปัญหาขั้นพื้นฐาน คือ ทำอย่างไรจึงจะอยู่รอด ทำอย่างไรให้มีกิน ไม่ใช่เป็นปัญหาหลักซึ่งอะไรเลย เป็นเพียงปัญหาให้มีกิน แต่ละมื่อๆ ต้องพยายามให้มีกิน เพราะผมรู้ว่าถ้ามีกินปัญญาในการเรียนผมมีแน่ๆ ถ้าไม่มีกิน ไม่มีที่อยู่ทุกอย่างจะหมดไปด้วย ดังนั้นปัญหาที่ผมเจอตอนแรกๆ จึงเป็นปัญหา Basic ที่ผมพยายามมีกิน และผมก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ด้วยในเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะ

แก้ปัญหาเหล่านั้นได้ แต่ผมคิดว่า การแก้ปัญหาเมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว มนุษย์ที่มีสติอยู่ มีความเข้มแข็ง จะสามารถแก้ได้ แต่ผมอยากจะเรียนอาจารย์ว่า มนุษย์จะต้องป้องกันตั้งแต่ต้นเหตุ ทำอย่างไร จะไม่ให้เกิดปัญหาในชีวิตจะเหมาะกว่า แทนที่จะรอให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วมาแก้ไข พยายามให้เกิดปัญหาในชีวิตน้อยที่สุด ดังนั้นการใช้ชีวิตของเราจึงควรพยายามไม่ให้เกิดปัญหาที่สุด แทนที่จะต้องมาแก้ไขปัญหาทีหลัง ผมเชื่อว่ามนุษย์ทำได้ที่จะให้ชีวิตมีปัญหาน้อยที่สุด

สิ่งแรกที่เราต้องทำคือ จะทำอะไรก็ตามต้องคิดให้รอบคอบที่สุด ก่อนว่ามันจะก่อให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง อันนี้ผมว่าเป็นสิ่งแรกที่ น่าต้องสนใจ

สอง เราต้องฝึกตนเองให้รู้จัก ความรับผิดชอบ ถ้าเราเป็นคน ที่รับผิดชอบ เราจะไม่ทำอะไรที่ เสี่ยงมากนัก

สาม เราจะต้องพยายามทำ ความดีให้มากกว่าความชั่ว เพราะ ถ้าเราเพียรพยายามทำความดี มากกว่าความชั่ว สิ่งที่จะเป็น ปัญหาที่จะน้อยลง

ตอนเด็กๆ ปัญหาของผมเป็น ปัญหาขั้นพื้นฐาน การมีกินมีอยู่ ผมเองก็ได้พยายาม ครั้งแรกเรา จะช่วยตัวเองไม่ค่อยได้ แต่ผมก็ยัง โชคดี ได้ไปขออาศัยวัดอยู่ได้ พอ ออกจากวัดไปกรุงเทพฯ ก็ได้เจอ เพื่อนดีๆ ได้อาศัยเพื่อนอยู่ใน ระยะสั้นๆ พอเริ่มจะทำงานได้ก็ ได้ทำงาน ทำอะไรก็ได้ผมทำทั้งนั้น ขอให้มีรายได้เงิน ได้มีที่อยู่ ชีวิต เบื้องต้นที่ผ่านมา

"คนเราไม่ว่าจะยิ่งใหญ่ มีอำนาจ
วาสนาแค่ไหน มีกำลังเป็นแม่ทัพ
เป็นผู้บัญชา การใหญ่โต ไม่มีใคร
ใหญ่จนรู้สึกว่าคุณเองคือภูเขา ซึ่ง
ไม่ต้องพึ่งใครได้ผมว่าทุกคนต้องพึ่ง
สิ่งยึดเหนี่ยวเสมอ และเชื่อว่า
ศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่ดีที่สำคัญ
ที่จะทำให้เราทุกคนอยู่ได้ในโลก
โดยไม่เบียดเบียนกัน"

ถาม : ปัญหาในสังคมปัจจุบันซับซ้อนมากกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา ประกอบกับภาวะ
เศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีปัญหาในชีวิตยุ่งยากมากขึ้น ท่านจะมีข้อเสนอแนะต่อ
ครอบครัว ต่อวัยรุ่น ซึ่งเดี๋ยวนี้แก้ปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย ว่าควรจะทำอย่างไร ซึ่ง
จะทำให้ลดภาวะความเครียดได้ และแก้ปัญหาตนเองได้

ดร.อริญ : ต้องเห็นใจคน
เดี๋ยวนี้ โลกสมัยนี้มันซับซ้อนมาก
ขึ้น มากกว่าสมัยรุ่นผมแยะ สมัย
ก่อนอย่างผมมีปัญหาไม่มีกิน ออก
จากบ้านไปอาศัยวัดได้ สมัยนี้อาจ
จะไม่ได้ เพราะคนมันมากขึ้น ไม่
ใช่ของง่ายเลย การต่อสู้จะยากขึ้น
กรณีที่อาจารย์ยกตัวอย่างว่า เด็ก
วัยรุ่นฆ่าตัวตาย เราอย่าไปพูดว่า
คนฆ่าตัวตายกันเยอะ ลองนึกถึง
จำนวนคนที่ไม่ได้คิดฆ่าตัวตาย
แยะเหลือเกิน แต่เราไม่ยกหรือ
กล่าวถึง จำนวนประชากรที่เรามี
กว่า 60 ล้านคน ส่วนที่เป็นเด็ก
ประมาณการ 1 ใน 3 อย่างน้อย 20
ล้านคน มีคนฆ่าตัวตาย เท่าที่มี
ข่าวในระยะที่ผ่านมาไม่ถึง 100 คน

คนไม่ฆ่าตัวตายอีก 19 ล้าน 9 แสน
9 หมื่น 9 พัน 9 ร้อย คนนะครับ
ดังนั้นถ้าเราไปมองว่าคนฆ่าตัว
ตายเป็นจำนวนเท่าไร ต้องดู
จำนวนคนที่ไม่ฆ่าตัวตายด้วย ผม
ยังมองเหมือนเดิมว่า คนเราต้องมี
สติ และผมอยากฝาก ถ้าผมฝากได้
ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองผู้บริหารประเทศ
ขณะนี้จำเป็นต้องเข้าใจภาวะรับ
ผิดชอบของเขาเอง ผู้บริหารบ้าน
เมืองที่กล่าวถึง หมายถึง ทั้งฝ่าย
บ้านเมือง ฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค่าน
ต้องพยายามเข้าใจว่าตัวเขาเอง
แต่ละคนมีความหมาย คำพูด
แต่ละคำ การกระทำแต่ละการ
กระทำ ล้วนมีความหมายมากๆ
ถ้าคนเหล่านี้ในยามนี้จะร่วมกัน

สมานสามัคคีพอสมควรเพื่อแก้
ปัญหาบ้านเมืองให้เด็ก ๆ เขาเห็น
ว่า ผู้ใหญ่ร่วมมือช่วยกันแก้ไข
และมองไปในแง่ของความสำเร็จได้
ผมเชื่อว่าความเครียดในสังคมจะ
น้อยลงไป แต่ถ้าหากว่าคนจนคน
ว่างงาน เด็กต้องถูกออกจากโรง
เรียน แล้วมาอ่านหนังสือที่บ้าน
เห็นฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้านทะเลาะ
กันทุกเรื่อง ใช้คำว่าทุกเรื่อง ซึ่ง
แทบจะไม่มีเหตุผลเลย ผมเชื่อว่า
จะทำให้คนยิ่งเครียดมากขึ้น แต่
ถ้าผู้ใหญ่ในบ้านเมืองหันมามองใน
แง่บวกบ้าง ปัญหาที่มีอยู่มันแก้ไข
ได้ จริงๆ มันก็แก้ไขได้ถ้าร่วมมือ
กันแก้ไข ไม่คิดเขา คิดเรา ผมเชื่อ
ว่ามันแก้ไขได้ ความเครียดใน

สังคมจะน้อยลงไปแยะ จะช่วยให้
ปัญหาต่างๆ เบาลงไป

วันนี้ไม่ใช่จุดจบของประเทศไทย ผมไม่เคยเชื่อว่าจะเป็นจุดจบ ผมยังคิดว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีด้วยซ้ำไป ที่เราได้มาต่อสู้ภาวะวิกฤติด้วยกัน เพียงแต่เราไม่ควรมาทะเลาะกันในยามวิกฤติ ที่จริงผมคิดว่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจเท่าที่ผมจะนึกได้ ในชีวิตของมนุษย์ คือ ผู้ใหญ่ทะเลาะกันในภาวะที่ประเทศวิกฤติ

ถาม : เป็นวิธีการในการจัดการ บริหารชีวิตที่เป็นตัวอย่างดีมาก ๆ อยากเรียนถามว่าในการแก้ปัญหาชีวิตที่ดี การแก้ปัญหาด้านใดก็ดี ศาสนา ทั้งด้านคำสอน หรือพิธีกรรมต่างๆ ไม่ทราบท่านนายกคิดว่าในโลก ปัจจุบันยังสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้มากน้อยแค่ไหน ในเมื่อทุกวันนี้ชีวิตดูค่อนข้างทรมานทวาย ร้อนรุ่ม ซึ่งอาจเป็นผลจากการห่างจากศาสนา หรือไม่ ชาวพุทธเราปัจจุบันไม่ได้นึกถึงคำสอนเท่าที่ควร ไม่ทราบที่ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร รวมทั้งแนวการสอนที่ถูกต้องทางศาสนามัน ควรเป็นอย่างไร อย่างไร ตอนนี้ยังมีชาวบางสำนัก บิดเบือนหรือ เบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่ถูกต้องของชาวพุทธเรา ไม่ทราบท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ดร.อรรถ : มาถึงเรื่องศาสนา เป็นเรื่องที่ผมมีความถนัดน้อยที่สุด ทั้งๆ ที่ผมควรรู้เรื่องศาสนามากที่สุดเพราะในชีวิตผมโตมาได้ก็เพราะวัด อยู่รอดในวัยเด็กก็เพราะวัด ผมอยู่วัดมาประมาณ 6 ปีเต็ม และเคยบวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนาแล้ว แต่จริงๆ แล้วผมก็ยังไม่เคยเข้าถึงแก่นแท้ของศาสนา และไม่แน่ใจว่าแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาคืออะไร เคยคิดว่าแก่นแท้ของศาสนาพุทธเท่าที่ฟังดู ก็มีเรื่อง 2 เรื่อง ที่น่าจะเป็นแก่นแท้คือ เรื่องความไม่แน่นอนของสรรพสิ่งทั้งหลาย และเรื่องที่จะไม่

ต้องไม่ติดยึด คือ ไม่มีตัวกู ไม่มีของกู แต่ผมเองก็ไม่เคยมีสิทธิ มีความสามารถเข้าถึงเลย ผมเองคำสอนทางศาสนาที่ได้ยึดถือเป็นหลักยึดประจำใจผมเป็นปรัชญาระดับต่ำกว่านั้นก็คือ เรื่องที่ผมเชื่ออยู่ตลอดเวลาว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และเรื่องทางสายกลาง และผมเชื่อว่าในด้านศาสนาอื่น ผมก็ไม่ได้มีความรู้ แต่เชื่อว่าคำสอนของศาสนาหนึ่งศาสนาใด ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ยึดเหนี่ยว เป็นแสงสว่างที่จะนำคนเราครองชีวิตไปสู่ความสุขได้ ถึงแม้ว่าอย่างที่ผมเรียนตอนต้นว่าผมรู้สึกว่าการประสพ

ความสำเร็จในการทำงาน และผมคิดว่าผมมีความสุข แต่ถ้าไม่มีหลักศาสนายึดเหนี่ยวอยู่ ผมอาจไม่ถึงความสุขที่ผมพูดถึงก็ได้ ผมเชื่อว่าทุกศาสนาจะนำไปสู่สิ่งเหล่านี้ อย่างที่ผมได้เรียนอาจารย์ไว้ใน การพูดคุยครั้งหนึ่งว่า คนเราไม่ว่าจะยิ่งใหญ่ มีอำนาจ วาสนาแค่ไหน มีกำลังเป็นแม่ทัพเป็นผู้บัญชาการใหญ่โต ไม่มีใครใหญ่จนรู้สึก ว่าตนเองคือภูเขา ซึ่งไม่ต้องพึ่งใครได้ ผมว่าทุกคนต้องพึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวเสมอ และเชื่อว่าศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่ดี ที่สำคัญ ที่จะทำให้เราทุกคนอยู่ได้ในโลกโดยไม่เบียดเบียนกัน ผมเองก็รู้สึกเป็นห่วงในเรื่องบางเรื่อง เช่นพิธีกรรมทางศาสนาอย่างที่อาจารย์ได้พูดไว้ พิธีกรรมบางทีก็จำเป็น ศาสนาถ้ามีแต่คำสอน ไม่มีพิธีกรรมคงไม่ได้ แม้อย่างศาสนาพุทธที่ใครบอกว่า เป็นปรัชญา ก็ต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง และต้องมีพิธีกรรมอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อให้ความเชื่อเหล่านี้มันขลัง มันศักดิ์สิทธิ์ขึ้น มนุษย์ยังต้องการสิ่งเหล่านี้

ถาม : ในความเห็นของท่าน นายกษ ชาวเกี่ยวกับแนวการสอนของศาสนาพุทธบางสำนัก มีพิธีกรรม มีการก่อสร้างวัตถุใหญ่โตมโหฬารอย่างที่เป็นข่าว ในความคิดเห็นส่วนตัวท่านมีทัศนะอย่างไร

ดร.อรัญ : อย่างที่ได้เรียนไปแล้ว ผมไม่ได้ติดตามเรื่องนี้มากนัก โดยหลักข้อเท็จจริงของประเทศในยามนี้ ผมคิดว่าการสร้างถาวรวัตถุทางศาสนาที่ยิ่งใหญ่ต่างๆ เหล่านี้ ถึงแม้ไม่ใช่ลัทธิศาสนาที่อาจารย์พูดถึงก็ตามแต่ ก็เป็นสิ่งไม่ถูกต้องอยู่แล้ว ไม่ควรจะทำ เพราะมีความจำเป็นด้านอื่นทางสังคมต้องทำก่อนอีกมาก ส่วนในเรื่องความยิ่งใหญ่ของลัทธิบางลัทธิ นั้น เป็นเรื่องของบุคคลผมไม่ทราบจะไปตัดสินได้อย่างไร ผมเชื่อว่าไม่ถูก แต่จะบอกว่าผิดก็ไม่สามารถไปบอกได้ คนหมุมมากเชื่อไปอย่างนั้น เราไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน ผมออกความเห็นได้ยากจริงๆ

ส่วนในเรื่องความยิ่งใหญ่ของลัทธิบางลัทธิ นั้น เป็นเรื่องของบุคคลผมไม่ทราบจะไปตัดสินได้อย่างไร ผมเชื่อว่าไม่ถูก แต่จะบอกว่าผิดก็ไม่สามารถไปบอกได้

ถาม : บ้านเมืองไทยมีหลายศาสนา ชีวิตท่านโชคได้มีวัดล้อมเกลา ทำให้มีสติสงบ ในการแก้ปัญหา วันนี้ศาสนายังทวีความจำเป็น ถ้าท่านจะฝากแนวความคิดไปถึงบุคคลในวงการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างใกล้ชิด ท่านอยากฝากแนวความคิดในการจะปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินการในวงการศึกษาอย่างไรบ้าง

ดร.อรัญ : ในความรู้สึกผม ศาสนามีส่วนช่วยได้มากเหลือเกิน เพราะมนุษย์ไม่มีที่พึ่ง เพราะอย่างที่เห็นในประเทศไทยของเรา บางที่เราจะหันไปพึ่งนักการเมือง นักการเมืองก็มักทะเลาะกัน มันหาที่พึ่งยากเหลือเกิน ในการสู้ชีวิตนั้น เราก็อยากไปหาผู้ปกครอง เมื่อผู้ปกครองทะเลาะกัน ศาสนาดูจะเป็นแหล่งสุดท้าย ถ้าผมเป็นคนในวงศาสนาได้ก็ตามแต่ ขณะนี้สิ่งที่ประชาชนต้องการที่สุกก็น่าจะเป็น 2 เรื่อง

1 เรื่องสติ สอนให้เขามีสติ ให้เขาใจเย็นๆ ให้รอจังหวะรอโอกาส ให้แก้ปัญหาโดยมีเหตุมีผล การมีสติเป็นสิ่งที่จำเป็นอันดับหนึ่ง

“ถ้าผมอยู่ใน
วงการศาสนา
ผมจะสอนเขา
ในเรื่อง 2 เรื่อง
นี้ คือ ให้เขามี
สติ และมี
ความมั่นใจ”

2 ให้เขาเห็นข้อเท็จจริงของชีวิต ชีวิตมันมีขึ้นมีลง ผมว่ามันลงด้วยความบกพร่องของมนุษย์เรา แต่มันก็สามารถขึ้นมาใหม่ได้ด้วยการตั้งใจแก้ปัญหาของมนุษย์

ผมคิดว่าถ้าผมอยู่ในวงการศาสนาผมจะสอนเขาในเรื่อง 2 เรื่องนี้ คือ ให้เขามีสติ และมีความมั่นใจ ทุกอย่างมันมีขึ้นมีลงมันลงได้อันเกิดจากความผิดพลาดในอดีตของสังคมเรา มันก็ต้องดีขึ้นได้ถ้าเราร่วมมือกันช่วยกันแก้ไขต่อไป

ศาสนาจะเป็นสิ่งที่ช่วยได้
อย่างมาก เพราะด้านอื่นๆ ดูจะ

ทะเลาะกันไปทุกแห่ง มีความแตกต่างด้านความคิดสูงมาก ถ้าใครคิดออกมาอย่าง อีกรคนก็ต้องคิดออกไปอีกอย่าง ถ้าศาสนาจะช่วยผมเชื่อว่าศาสนาจะช่วยให้มนุษย์มีสติ และความตระหนักในข้อเท็จจริงของชีวิต ผมเชื่อว่าไม่มีสัตว์ใดในโลกที่จะฉลาด สามารถแก้ปัญหาได้ทุกปัญหาอย่างมนุษย์ เพียงแต่มนุษย์ต้องตั้งสติให้ได้ก่อน และมนุษย์ต้องเริ่มมองโลกในแง่ความเป็นจริง ถ้ามนุษย์มองโลกในแง่เศร้าหมองตลอดเวลา ผมว่าสติปัญญา สมอง ก็จะไม่ค่อยมีความสามารถในการแก้ปัญหา ก็จะด้อยลงไป

ถาม : สังคมสงขลา สังคมราชภัฏสงขลาเป็นสังคมมีน้ำใจ เข้าใจใน
ความหลากหลายทางศาสนา ชุมชนแห่งนี้จึงให้ออกาสอาจารย์ นักศึกษา
ได้อย่างดี เป็นสังคมงดงามแห่งหนึ่ง

“บางคนเอา
ศาสนาไปใช้ใน
ทางที่ไม่ถูกต้อง
เอาศาสนาไป
ใช้เป็นเครื่อง
มือหากิน ซึ่งไม่
ใช่เลย”

ดร.อรัญ : ผมมีความคิดในชีวิตผมมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2 สิ่งที่ผมจะไม่วิจารณ์
คือ ศาสนาของคนอื่น ที่คนอื่นเขาเชื่อถือ และ พ่อแม่ของคนอื่น

สองสิ่งนี้ต้องไม่วิจารณ์ เป็นสิ่งที่ผมถือว่าศักดิ์สิทธิ์ พ่อแม่ใคร ใครก็
ต้องคิดว่าดี ศาสนาใครก็ยอมคิดว่าดี และเชื่อว่าโดยพื้นฐานของความตั้งใจ
ของศาสนาของแต่ละศาสนาที่อุทิศสละชีวิตความยากลำบากทั้งหลาย
เพื่อปลูกฝังสิ่งที่เป็นคำสอนทางศาสนา เขาต้องอดทน ได้สร้างสิ่งที่ดี
เพียงแต่สิ่งดีนั้นเราต้องเอามาใช้ให้ถูกต้อง บางคนเอาศาสนาไปใช้ในทางที่
ไม่ถูกต้อง เอาศาสนาไปใช้เป็นเครื่องมือหากิน ซึ่งไม่ใช่เลย

ถาม : ในโอกาสที่ท่านได้ให้เกียรติรับตำแหน่งนายกสภา
ประจำสถาบัน ทำให้พวกเรามีโอกาสรู้จัก และได้เรียนรู้จากท่าน ท่านเป็น
แบบอย่างให้กับชาวสถาบันราชภัฏสงขลาได้อย่างดีแบบอย่างของการใช้ชีวิต
แบบอย่างในการบริหาร และอื่นๆ อยากเรียนถามท่านว่า ท่านได้ยึดถือ
ใครเป็นแบบอย่าง และเหตุใดจึงได้ยึดถือและศรัทธาท่อท่านเหล่านั้น

ดร.อรัญ : ตั้งแต่ผมเด็กๆมา
ผมคิดว่าผมมีปัญหามากกว่าคน
อื่นๆ เพราะผมเป็นเด็กด้อยทาง
เศรษฐกิจ แต่ผมเป็นคนโชคดีใน
เรื่องการติดต่อกับบุคคลอื่น ผมมี
โอกาสได้เจอคนที่เมตตาให้ความ
รักใคร่ผมเสมอ ไม่ว่าในยามไหน
ก็ตามแต่ ผมถือว่าเป็นความโชคดี
มากกว่าคนอื่น ๆ

ความจริงเคยเรียนใครต่อ
ใครหลายคน การใช้ชีวิตวัยเด็ก
ของผมเป็นแบบคนจนๆ พ่อแม่
ครอบครัวก็ยากจน พอมาอยู่วัดก็
มีเพื่อนเด็กวัด เด็กข้างวัดส่วน
ใหญ่แถววัดโรงวาสก็เป็นครอบครัว
คนจนๆ ตัวเองก็เหมือนจะรู้สึกว่
ตนเองเป็นคนไม่มีความเป็นคนมี
กิริยาแบบที่เรียกว่าผู้ดี แต่ตั้งแต่

เด็กๆ มาผมก็ไม่เคยใช้คำหยาบ
น้อยครั้งมาก 60 กว่าปีในชีวิตผม
ผมคิดว่าผมใช้คำหยาบไม่ถึง 10
ครั้งที่คำหยาบออกจากปากผม
แต่ในแง่สมาคม ผมมีสมาคมที่แยะ
มาก มีเพื่อนบางคนใช้คำสุภาพไม่
เป็นเลยก็มี แต่ผมไม่ได้ใช้คำ
สุภาพเก่งเลยในตอนเด็กๆ เพียง
แต่ไม่พูดคำหยาบ สมัยเด็กที่เรียน
หนังสือ ผมมีครูที่อยู่หลายคน ที่
ผมมีโอกาสกล่าวถึงเสมอ คือ ครู 2
คน คือ ครูเชียร เจริญวัฒนา ซึ่ง
เคยเป็นครู โรงเรียนมหาวชิราวุธ
ตอนต่อมาได้เป็นผู้พิพากษา ภาย
หลังได้เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรม
มาเป็นประธาน ป.ป.ป. ในตอนหลัง
ท่านเป็นแบบอย่างในการครองชีวิต
เป็นบุคคลที่มีความพยายาม มี

ความตั้งใจดีต่อผู้อื่น เป็นบุคคลที่
อยากเห็นผู้อื่นได้ดี ท่านได้ตีวิชา
ผมมามากมาย เป็นคนที่ผมถือว่า
มีความบริสุทธิ์ผุดผ่องมากเหลือเกิน
ครูอีกคน คือ คุณหญิงสุชาดา ภิระ
วัฒน์ สกุลเดิมคือ สุจริตกุล ท่าน
เป็นแบบอย่าง สอนให้ผมมีบุคลิก
ภาพเป็นผู้ดี อย่างที่ผมมีในตอน
หลังๆ นี้ มาจากสุภาพสตรีท่านนี้
มากที่สุด ผมอยู่วัดก็ต้องไหว้พระ
แต่ไหว้คนไม่ค่อยเป็น คุณหญิง
สุชาดา เป็นคนอบรมผมว่า การ
ออกกำลังยกมือขึ้นประนมเป็นสิ่ง
ที่ออกกำลังน้อยที่สุด แต่เป็นสิ่งที่
ได้รับความเมตตา รักใคร่จาก
บุคคลอื่นอย่างมากมาย คุ่มค่ามาก
ที่สุด ผมอยู่วัดตอนเด็กๆ การกิน
อาหารก็ต้องแย่งกันเพราะที่วัด

ของไม่ค่อยพอกก็ต้องแย่งกัน ไม่ค่อยสุขภาพ เด็กวัดทานอาหารเร็ว ไม่มีสมบัติผู้ดีเลย ไม่ได้เคี้ยวนานๆ ถ้าขึ้นเคี้ยวนานๆ เพื่อนคงกินหมดไปเสียก่อน จนไปบ้านคุณหญิงสุชาดาในวันหนึ่ง ท่านเมตตาให้ทานข้าวที่บ้าน ตามประสาเด็กวัดก็ต้องทานเร็ว ก็เพราะไม่เคยทานเข้ามาในชีวิต คุณหญิงสุชาดาได้พูดคำพูดซึ่งผมจำมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ท่านบอกว่า “อริอยู่อยู่ที่ไหน ข้าวข้าๆ ก็ได้นะ” เป็นสติที่ให้ผมมาและบุคลิกของท่าน ท่านเป็นผู้ดี เป็นแบบอย่างกุลสตรีในความรู้สึกของเรา เราเป็นคนบ้านนอก ท่านเป็นคุณหญิงมาจากกรุงเทพฯ จบปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตมา รูปร่างหน้าตาดี มีคุณพ่อเป็นผู้พิพากษาศาลภาค เป็นสุภาพสตรีที่คิดว่าลอยมาจากไหนก็ไม่ทราบ มาตกอยู่ท่ามกลางพวกเรา พวกเราหวงมาก ๆ และยึดถือท่านเป็นแบบอย่างอยู่เรื่อยมา

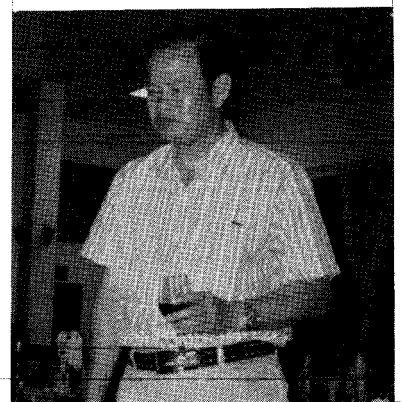
ผมไปเรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพฯ ในคณะเศรษฐศาสตร์ ผมโชคดีมีโอกาสเจออาจารย์ ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ ที่นั่น ท่านก็มาสอนหนังสือที่นั่น ท่านชวนผมไปสอบเข้าทำงานที่กระทรวงการคลัง ได้มีโอกาสไปเป็นเลขานุการท่านอยู่ระยะหนึ่ง ท่านเป็นแบบอย่างของคนที่ยพยายามทำอะไรเพื่อสังคม และไม่พยายามเอาอะไรคืนจากสังคม เป็นคนดีที่สุดใน

ผมได้เคยมีโอกาสพบเห็น ผมไม่เคยบอกใคร ผมเป็นคนเคารพพ่อมาก แต่ผมเคารพรักอาจารย์ป๋วยมากกว่าพ่อผมอีก ในความรู้สึกที่เป็นอยู่จริงๆ

แบบอย่างจากคนเหล่านี้ เป็นแบบอย่างในตอนเด็กๆ คือ 2 ท่าน ครูธีร และคุณหญิงสุชาดา แต่ในตอนผมได้ทำงานคนที่มีอิทธิพลต่อผมอย่างยิ่ง เป็นแบบอย่างแก่ผมอย่างยิ่งคือ อาจารย์ ดร.ป๋วย แต่ต่อจากนั้นในชีวิตราชการ ผมเจอเจ้านายอีกหลายท่าน อาจจะมีหลายท่านที่ผมรู้สึกว่าจะไม่ค่อยดีนัก แต่หลายท่านก็ดี

มาก เป็นแบบอย่างในการทำงาน เป็นแบบอย่างในการครองชีวิต ทำให้เราเป็นนักบริหารที่ดีขึ้น ผมคิดว่าผมมีแบบอย่างหลายคน ถ้าจะยกตัวอย่างอีกคงไม่ครบถ้วน แต่ 2 ท่านนี้ คิดว่าคงต้องขอกล่าวถึง

“ถ้าผมเปลี่ยนไปเกิดเป็นลูกคนมีเงิน ความประพฤติปฏิบัติหลายอย่าง ผมอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และไม่ประสบความสำเร็จขนาดนี้ก็ได้อ”

ถาม : อยากเรียนถามถึงคุณครู ท่านคุณหญิงสุชาดา ภิระวัฒน์ ไม่ทราบยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ท่านได้เคยมีโอกาสพบท่านอีกหรือไม่ หลังจากได้ประสบความสำเร็จในการทำงานและชีวิตที่ผ่านมา ในฐานะครูได้มีโอกาสกล่าวถึงท่านว่าอย่างไรบ้าง หรือรู้สึกอย่างไร

ดร.อรรถ : ผมไม่ทราบความรู้สึกของท่าน คงต้องเรียนถามท่าน แต่คิดว่าท่านคงสบายใจ เพราะท่านรักผม ท่านได้ให้ความเมตตาต่อผมมาก มากกว่าใครหลายๆคน ผมว่าน่าจะเป็นจุดอ่อนของคุณครูที่เป็นสุขภาพสตรี ซึ่งมักจะลำเอียง ถ้าลูกศิษย์คนไหนเรียนหนังสือเก่ง อาจารย์จะรักมากกว่าคนอื่น คุณหญิงสุชาดา ก็ไม่มีข้อยกเว้นในด้านนี้ วันจันทร์หน้าผมได้นัดท่านไปรับท่านทานข้าวในวาระขึ้นปีใหม่ ตัวท่านกับสามีท่านในวาระปีใหม่

ถาม : แม้ว่าท่านจะผ่านอดีตและประสบความสำเร็จในชีวิตมาอย่างน่าภาคภูมิใจ แต่ถ้าท่านมีโอกาสเลือกได้ในชีวิต หรือเปลี่ยนแปลงชีวิตได้ในบางตอน ท่านคิดว่า ท่านจะเลือกหรือเปลี่ยนแปลงในด้านใด ช่วงใด เพื่อให้ชีวิตได้สมบูรณ์ งดงาม และสามารถทำประโยชน์ต่อผู้อื่นตามความตั้งใจของท่านได้รวดเร็วหรือดีกว่าที่ผ่านมา

ดร.อรรถ : ถ้าถามตอนนี้ คำตอบนี้คงผิดจากคำตอบถ้าถามผมเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ผมคงตอบไม่เหมือนตอนนี้ เป็นเรื่องตอบยาก แต่สิ่งแรกที่ผมขอเรียนอาจารย์ก็คือว่า จริงๆผมไม่อยากจะเรียนว่าชีวิตของผมรู้สึกภาคภูมิใจ แต่ผมรู้สึกพอใจในสิ่งที่ผมทำมา ผมพอใจ ผมทำได้ตามเป้าหมายที่ผมได้วางไว้ ผมเชื่อว่าผมพอใจ แต่การจะภูมิใจอย่างมากมายนั้นไม่น่าจะเป็น

ถ้าถามผมว่าผมกลับไปอดีตได้แล้วสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เคยมีคนถามผมหลายครั้งในชีวิต ถ้ามองในแง่ปัจจุบันนี้ ขณะนี้ผมจะบอกว่าไม่เปลี่ยนไม่อยากจะเปลี่ยนสิ่งที่ผ่าน เป็นมาแล้วมันเป็นชีวิตชีวิตที่สมบูรณ์ ถ้าผมเปลี่ยนไปเกิดเป็นลูกคนมีเงิน ความประพฤติปฏิบัติหลายอย่าง ผมอาจจะเปลี่ยนแปลงไป และไม่ประสบความสำเร็จขนาดนี้ก็ได้อ

คำตอบตอนนี้คงสรุปได้ว่าผมพอใจในสิ่งที่ผมเป็นอยู่ พอใจในอดีตที่ผ่านมา ถึงแม้จะมีความยากลำบากบ้าง แต่ความยากลำบากนั้นก็ได้ผ่านไปนานแล้ว มันกลายเป็นความสุขด้วยซ้ำไป เมื่อนึกถึงความยากลำบากเหล่านั้น เหมือนจะเป็นสิ่งโรแมนติค ลักษณะเจ้าชายตกยาก นางเอกตกยาก แต่สุดท้ายชีวิตก็มีความสุข

ผมคิดว่าจุดเหล่านี้มันทำให้ชีวิตดีมีค่ามากขึ้น ทำให้ผมไม่หลง ถ้าผมประสบความสำเร็จเร็วมาก ผมเคยคิดเมื่อเด็กๆ ว่าผมจะประสบความสำเร็จเมื่ออายุไม่น่าถึง 40 ปี เพราะผมได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นชั้นพิเศษ ตั้งแต่อายุ 33 ปี ก็คิดว่าน่าจะประสบความสำเร็จหลังจากนั้นอีกไม่กี่ปี แต่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จ มันก็ติดขัดอยู่นั่นแหละ เป็นเวลานานมากกว่าผมจะได้เป็นอธิบดี จนอายุ 47 ปี ถือว่านานมาก ตอนแรกจึงคิดว่าน่าจะประสบความสำเร็จเร็วกว่านั้น แต่ถ้าผมได้เร็วกว่าที่เป็นอยู่ ผมไม่แน่ใจว่าผมจะทำอะไรได้ดีกว่าที่ได้ทำมาแล้วหรือไม่ เท่าที่ผ่านมามีผมเป็นคนทำงาน อย่างที่อาจารย์คงทราบ ผมไม่ชอบการเปิดตัวเองมากเกินไป ทำอะไร อยากอยู่ข้างหลังมากกว่า ผมเป็นผู้บังคับบัญชาชนิดที่อยากให้ลูกน้องได้รับเครดิตมากกว่าตัวผมเอง ส่วนที่ถามว่า ผมอยากเปลี่ยนหรือไม่ ผมเชื่อว่าไม่อยากจะเปลี่ยน แต่ก็มียุ่อย่างหนึ่ง คือชีวิตของผม ผมรักที่จะเรียนอักษรศาสตร์ เป็นชีวิตจิตใจ มีความสุขในการอ่านหนังสือที่ไพเราะ มีความสุขในการอ่านโคลงอ่านกลอนอ่านฉันทน์ แต่เนื่องจากความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถเข้าเรียนในคณะอักษรศาสตร์ได้ ชีวิตจึงได้ หักเหให้มาทางด้านนี้ และทำให้ผมได้มีชีวิตที่คิดว่างดงามพอสมควรแล้ว ☺